

DE VLAAMSE MINISTER VAN MOBILITEIT EN OPENBARE WERKEN

MEDEDELING AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: vzw Cargo Community System (CCS): rapportering

Samenvatting:

De vzw Cargo Community System (CCS) is een samenwerkingsverband tussen het departement MOW, de Vlaamse Havenvereniging vzw/Voka-Havenvereniging, North Sea Port, Port of Antwerp-Bruges, waterwegbeheerder De Vlaamse Waterweg nv, spoorwegbeheerder Infrabel en de Administratie der douanen en accijnzen van de federale overheid.

De vzw Cargo Community System werd in 2009 opgericht op initiatief van de Vlaamse Regering en heeft als doel het bevorderen van de samenwerking tussen de Vlaamse havens inzake ontwikkeling van gemeenschappelijke IT-applicaties gericht op het efficiënter maken van de logistieke processen en het faciliteren van de supply chains die via de Vlaamse havens lopen.

Sedert de oprichting (goedkeuring VR 2009 0506 DOC.0864) werd eerder een stand van zaken aan de Vlaamse Regering meegedeeld op 27 mei 2011 (VR 2011 2705 MED.0288)

Deze mededeling geeft een overzicht van de stappen die in de huidige legislatuur zijn gezet door de vzw CCS en een doorkijk naar het pad dat verder zal worden bewandeld om het vooropgestelde doel te bereiken.

1. Situering en doel van de vzw CCS

De vzw CCS werd in 2009 opgericht op initiatief van de Vlaamse Regering en heeft als doel het bevorderen van de samenwerking tussen de Vlaamse havens inzake ontwikkeling van gemeenschappelijke IT-applicaties gericht op het efficiënter maken van de logistieke processen en het faciliteren van de supply chains die via de Vlaamse havens lopen.

In essentie richt de vzw CCS zich op de vraag welke digitaliseringsinitiatieven ervoor kunnen zorgen dat lading vlotter en veiliger door de zeehavens in Vlaanderen schuift dan door concurrerende havens. Partners binnen de vzw leggen hun ideeën en projecten met betrekking tot dit vraagstuk in alle openheid vanuit een 'bottom up' benadering op tafel binnen dit platform. De concrete uitvoering van deze projecten gebeurt niet door de vzw CCS, maar de partners engageren zich wel

om de meerwaarde van een gezamenlijk project/initiatief onderling te evalueren en een eventuele samenwerking tussen twee of meerdere partners voor de verdere ontwikkeling op gang te brengen.

De samenstelling van de vzw CCS laat toe om het overzicht over lopende initiatieven te bewaren en de uitvoeringsstatus op te volgen. De partners van de vzw CCS verlenen ook hun medewerking aan benchmarkstudies die moeten toelaten om de nieuwe uitdagingen en blinde vlekken te identificeren.

2. Structuur en werking van de vzw CCS

De vzw CCS heeft geen eigen personeelsleden. Alle activiteiten worden verricht door werknemers van de leden van de vzw of onderaannemers.

De vzw werkt met een budget dat wordt gespijsd door de lidgelden (momenteel jaarlijks 8.000 EUR) die de werkende leden betalen. Het huidige budget bedraagt 40.000 EUR.

De Raad van Bestuur vergadert drie keer per jaar en neemt de beslissingen over de strategie en de uit te voeren (project)voorstellen.

Samenstelling Raad van Bestuur :

John Dejaeger	Onafhankelijk	Voorzitter niet stemgerechtigd
Rudi De Meyer	Onafhankelijk	Secretaris niet stemgerechtigd
Erwin Verstraelen	PoAB-Haven Antwerpen-Brugge	Werkend lid – Cat. A stemgerechtigd
Peter Van Parys	North Sea Port	Werkend lid – cat. A stemgerechtigd
Stephan Vanfraechem Marc Adriansens Joost Criel	Vlaamse Havenvereniging/VOKA	Werkend lid – cat. B stemgerechtigd
Kathy Courtens ¹	Vlaams Gewest (departement MOW)	Werkend lid – cat. A stemgerechtigd
Krista Maes	De Vlaamse Waterweg nv	Werkend lid – cat. A stemgerechtigd
Ivan Verborgh	FOD Financiën (administratie der douanen en accijnzen)	Toegetreden lid – niet stemgerechtigd
Peter Franken	Infrabel	Toegetreden lid – niet stemgerechtigd
Jurgen De Cloedt	RxSeaport ²	Toegetreden lid – niet stemgerechtigd
Koen Bremeersch	NxtPort ³	Toegetreden lid – niet stemgerechtigd

Het Uitvoerend Comité komt vier tot vijf keer per jaar samen en werkt de (project)voorstellen uit.

¹ Feitelijke vertegenwoordiger nadat mevrouw Ilse Hoet ontslag heeft genomen.

² RxSeaport: cvba, opgericht in 2018, door MBZ – APZI (vereniging van de privésector in de haven van Zeebrugge) met het oog op het ontwikkelen van een common data utility platform dat zorgt voor digitale verbinding tussen alle actoren in de logistieke keten in Zeebrugge.

³ NxtPort: bv, opgericht in 2016 door de Antwerpse havengemeenschap met havenbedrijf Antwerpen en de Federale Participatie en Investeringsmaatschappij als grootste aandeelhouders., NxtPort is een open dataplatform waarin lokale applicatie-ontwikkelaars hun eigen logistieke oplossingen kunnen uitwerken. NxtPort ontsluit tevens logistieke applicaties voor specifieke communities binnen de aangesloten havens.

Samenstelling Uitvoerend Comité :

Rudi De Meyer	Voorzitter
Philippe Warmoes	PoAB - Haven Antwerpen-Brugge
Karel Saey	North Sea Port
Alain Guillemyn Stefan Derluyn Eric Verlinden	Vlaamse Havenvereniging/VOKA
Pieter Lenaers Jack Huybrechtse	Vlaams Gewest (MOW) Vlaams Gewest (MDK)
Piet Creemers	De Vlaamse Waterweg nv
Bart Van Innis	FOD Financiën (administratie der douanen en accijnzen)
Nico Smolders	Infrabel
/	RxSeaport
/	NxtPort

3. Benchmarkstudies

In 2011 heeft de Vlaamse Overheid zich in het kader van de samenwerking binnen de vzw Cargo Community System geëngageerd om een 3-jaarlijkse benchmark te laten uitvoeren. Deze benchmark moet nieuwe inzichten opleveren en toelaten om binnen het CCS-platform gezamenlijk nieuwe initiatieven te identificeren en op te nemen die bijdragen aan de doelstelling.

Een eerste benchmarkstudie werd afgerond in 2014 en was gericht op de meerwaarde die port community systemen van de Vlaamse zeehavens leveren voor de supply chain. De scope van de benchmarkstudie was beperkt tot het in kaart brengen van de havensystemen in de Hamburg-Le Havre range, meer bepaald Le Havre, Rotterdam/Amsterdam, Bremen en Hamburg. De benchmark leidde onder meer tot het inzicht dat de links tussen havensysteem, binnenvaart, spoor en douane bij buitenlandse systemen al beter waren uitgebouwd. Dit heeft onder meer geleid tot de uitbreiding van de werking van de vzw CCS met vertegenwoordigers van douane, de Vlaamse Waterweg nv en meer recent ook Infrabel.

In 2018 is een nieuwe benchmark opgestart. Hierbij is gemikt op een bredere inhoudelijke scope waarbij volgende onderzoeksvragen aan bod kwamen:

- Wat zijn de nieuwe ontwikkelingen inzake digitalisering/automatisering die een grote impact zullen hebben op verloop/organisatie van de logistieke ketens?
- Wat zijn concreet de gevolgen van deze nieuwe ontwikkelingen voor de havens als schakels in de logistieke keten?
- Wat is, rekening houdend met deze ontwikkelingen, de rol, positie van de havensystemen in de toekomst? Waarvoor kunnen ze wel of niet gebruikt worden? Welke aanpassingen zijn nodig aan de havensystemen om relevant/competitief te blijven?
- Hoe organiseren havengemeenschappen zich, zowel publiek als privé, in andere landen/sectoren om met die uitdaging aan de slag te gaan? Hoe creëren zij bijvoorbeeld ecosystemen die innovatie kunnen stimuleren? Best practices? Lopende proefprojecten/programma's in buitenland?

Ook de geografische scope van de tweede benchmark werd verruimd. Dit maal is wereldwijd gezocht naar interessante, toonaangevende havens om de vergelijking te maken (Los Angeles, Singapore, Rotterdam, Shanghai, Talin, Valencia, Montréal, Tanger Med, Ashdod).

Op basis van de tweede benchmark kon geconcludeerd worden dat de Vlaamse havens in bepaalde onderdelen zeer hoog scoren maar zich globaal gezien nog niet bij de absolute koplopers (Rotterdam, Singapore) mogen rekenen. Anderzijds kon worden vastgesteld dat er al heel wat degelijke bouwstenen, puzzelstukken klaar liggen om de kloof te verkleinen, dichten. Om de positie ten aanzien van de koplopers verder te gaan versterken moet dan worden ingezet op een aantal aanbevelingen, voorwaarden die door het studie bureau werden geformuleerd (zie bijlage 1).

Gelet op het grote aantal aanbevelingen en de beperkte slagkracht van de vzw CCS is ervoor gekozen om hier prioritering aan te brengen. De focus werd in eerste instantie gelegd op standaarden, spoor en de nood aan onderliggende datadeling.

- Voor wat betreft spoor is de toetreding van Infrabel tot de vzw CCS gerealiseerd.
- Met betrekking tot standaarden zijn binnen de vzw CCS alle relevante fora in kaart gebracht die een impact hebben op de totstandkoming van standaarden. In een volgende stap is nagegaan in welke fora de grootste impact kan worden gerealiseerd en of de vertegenwoordiging van CCS-partners in die fora gerealiseerd is. Een werkgroep binnen de vzw CCS zet nu verder in op de opvolging van die 'sleutel fora'.
- Voor wat betreft onderliggende datadeling is in de CCS benchmarkstudie 2018-2019 onder andere naar de overheid toe volgende aanbeveling geformuleerd: *'De nood aan één onderliggend datadelingsplatform moet erkend worden en de nodige stappen moeten ondernomen worden zodat de Vlaamse havens hierop vlot kunnen aansluiten en als gevolg waarvan de logistieke spelers die actief willen zijn in Vlaanderen slechts één integratiepunt nodig hebben.'* De aanbeveling met betrekking tot onderliggende datadeling werd geïntegreerd in de beleidsnota Mobiliteit en Openbare Werken 2019-2024.

4. Realisaties 2019 - 2024

Volgende doelstellingen zijn concreet opgenomen in de beleidsnota 2019-2024 van de minister van Mobiliteit en Openbare Werken:

- *Vanuit Vlaams niveau nemen we de verantwoordelijkheid om ervoor te zorgen dat alle informatica en communicatietechnologieplatformen van alle actoren op elkaar worden afgestemd.*
- *Samen met de transport- en logistieke ondernemingen transformeren we Vlaanderen tot een digitale 'supply highway'. Zo kunnen logistieke dienstverleners beter sturen op de verschillende flows (goederen, geld en informatie) en hun logistieke ketens optimaliseren en verduurzamen (optimaal gebruik maken van binnenvaart en het spoorvervoer, betere beladingsgraad van vrachtwagens, etc.).*

Bij de uitwerking van de nota Vlaamse havenstrategie is digitalisering ook meegenomen als een belangrijke pijler. Bij de opmaak van de individuele overeenkomsten met de havens in het kader van de havenstrategie is aansluitend een havenbreed project rond digitalisering uitgeschreven en opgenomen (zie hieronder datadelingstudie). De nota en de individuele overeenkomsten werden op 17 december 2021 goedgekeurd door de Vlaamse Regering.

4.1. Datadelingstudie

In het kader van het haven breed project rond digitalisering binnen de Vlaamse havenstrategie werd een datadelingstudie uitgevoerd. Een werkgroep bestaande uit CCS-partners fungeerde als stuurgroep voor deze datadelingstudie die een set van "high level" principes op 3 niveaus

(architectuur, governance, denkpistes voor een business model) formuleerde waar een datadelingsplatform voor de zeehavens in Vlaanderen aan zou moeten beantwoorden.

Als belangrijk aandachtspunt wordt in de studie meegegeven na te gaan in welke mate het initiatief voor de oprichting van een Datanutsbedrijf van Digitaal Vlaanderen mee componenten kan aanreiken om het datadelingsplatform zoals de vzw CCS voor ogen heeft te versterken. In elk geval moet interoperabiliteit met het Datanutsbedrijf worden nagestreefd, want beiden hebben voor een groot deel dezelfde belangen.

Uit een GAP-analyse die aansluitend gemeenschappelijk is uitgevoerd door RX/SeaPort en NxtPort blijkt dat een eventueel gezamenlijk platform mits enkele aanpassingen aan quasi alle gestelde “high level principes” uit de datadelingsstudie zou kunnen voldoen.

Op basis van de resultaten van de datadelingsstudie en de GAP-analyse is vanuit de Raad van Bestuur van de vzw CCS dan ook geadviseerd om de samenwerking tussen RX/Seaport en NxtPort overeenkomstig de ‘high level principes’ te stimuleren.

4.2. Memorandum of Understanding

Aansluitend op de datadelingsstudie en de GAP-analyse is eerst werk gemaakt van een Memorandum of Understanding (MOU) dat de basis moet vormen voor alle betrokkenen om samen te werken aan de verdere implementatie van onderliggende datadeling conform de ‘high level principes’ uit de datadelingsstudie die door de Raad van Bestuur zijn onderschreven.

In het MOU zijn ook een aantal randvoorwaarden opgenomen die moeten vervuld zijn om effectief de stap naar implementatie van onderliggende datadeling te kunnen zetten. Zo is onder meer voorzien dat de publieke partners binnen de vzw CCS eerst de mogelijkheid moeten hebben onderzocht en formeel bevestigd dat zij desgevallend conform de wetgeving overheidsopdrachten en andere regelgevende kaders gebruik zullen kunnen maken van het onderliggend datadelingsplatform dat gerealiseerd is conform de principes van de studie.

Het MOU is in oktober 2022 door alle werkende leden van de vzw CCS ondertekend (zie bijlage 2).

4.3. Roadmap

Door de ondertekening van het MOU door de werkende leden van de vzw CCS is een nieuwe fase aangebroken op het pad naar uitwisseling van lading gerelateerde informatie in de logistieke ketens die door onze havens lopen. De focus moet zich nu verleggen van studeren naar implementeren door middel van concrete acties en projecten.

Samen met het initiëren van die acties en projecten moeten ook vragen worden beantwoord inzake verantwoordelijkheden, prioriteiten, aansturing en de daarbij horende profielen, budgetten. Daarom heeft de vzw CCS in 2023 het initiatief genomen om een roadmap uit te werken, waar de verschillende stapstenen in de richting van de onderliggende datadeling en hun onderlinge samenhang in beeld zijn gebracht. Voor de op de roadmap vermelde projecten is o.m. rekening gehouden met de “grootte” (mensen en middelen) van het project en belangrijke “deadlines” i.v.m. dwingende nationale en/of Europese regelgeving. Belangrijke projecten op de roadmap zijn onder meer:

- het Import Release Platform dat een collectieve oplossing beoogt voor het importproces zodat bedrijven (groot en klein) kunnen voldoen aan nieuwe wettelijke verplichtingen.
- Gateway2Britain, een datadelingsplatform met een userinterface dat het in- en uitvoerproces met het Verenigd koninkrijk voor bedrijven zal faciliteren.
- het European Maritime Single Window environment (EMSW) dat de creatie beoogt van één uniform loket voor alle Vlaamse havens voor gegevensuitwisseling en datadeling zodat kan

voldaan worden aan de meldingsverplichtingen voor schepen bij aankomst en vertrek in EU-havens.

- de datadelingsprojecten “meld- en plaatsinfo” en “slimmere B2B voor vlottere B2G” waarmee de Vlaamse Waterweg inzet op een slim, vlot en flexibel proces tussen overheid en gebruikers van de waterweg en binnenvaart.
- een IT-spoorplatform van het Havenbedrijf Antwerpen-Brugge en Infrabel dat met de nodige datadeling tussen betrokken partijen de neutrale heuveling van treinwagons en het logistiek proces m.b.t. spoorvervoer in de havens wil stroomlijnen en bevorderen.

Een ad hoc werkgroep van de betrokken overheidspartners bij vzw CCS zal nagaan wat de juridische randvoorwaarden zijn als een overheid wil datadelen en/of een gemeenschappelijk datadelingsplatform gebruiken.

De CCS - roadmap gaat in bijlage bij deze rapportering (zie bijlage 3).

Een werkgroep standaarden kijkt er op toe dat de datadelingsprojecten op de roadmap in lijn blijven met initiatieven rond datastandaarden en -modellen in de relevante internationale fora en datadelingsinitiatieven die in kaart zijn gebracht. Indien nodig zal bij het leveren van input voor die internationale fora vanuit één gemeenschappelijke Vlaamse stem gesproken worden. Gezien de betrokkenheid bij een aantal projecten op de roadmap zal ook de FOD Mobiliteit worden betrokken bij deze coördinatiegroep.

4.4. Uitbreiding CCS-netwerk

De vzw CCS heeft met erg bescheiden middelen een significante stap gezet in het samenbrengen van verschillende partijen rond lading gerelateerde datadeling in de zeehavens in Vlaanderen en zorgt ervoor dat het overzicht en de afstemming over de vele initiatieven bewaard wordt. De vzw CCS neemt die rol verder ter harte. In 2022-2023 zijn er bijvoorbeeld gesprekken gevoerd met vertegenwoordigers van Digitaal Vlaanderen om meer inzicht te krijgen in hun activiteiten, prioriteiten en expertise en de rol die zij in dit verhaal zouden kunnen spelen. Verder is er ook uitwisseling van informatie met vertegenwoordigers van het VIL over projecten die daar geïnitieerd zijn met o.a. ook de havens, RxSeaport en NxTPort als partners. Er zijn ook contacten gelegd met het IMEC en gesprekken aangeknoopt met TLV voor het wegtransport. Bij vzw CCS wordt ook nagedacht over mogelijke uitwisseling van kennis en knowhow met Air Cargo Belgium (luchtvracht).

5. Doorkijk

Sinds de oprichting van de vzw CCS zijn belangrijke stappen gezet door gericht studiewerk, de verdere uitbouw en versteviging van het netwerk en de opmaak van een roadmap. De vzw CCS blijft zich inzetten voor het verhogen van de efficiëntie van de aan havens gerelateerde transport- en logistieke processen te verhogen door de doorlooptijd van de logistieke processen te verkorten en de kosten per processtap en dus de totale kosten van de logistieke processen te verlagen.

De vzw CCS richt zich nu in eerste instantie op de opvolging van, afstemming rond de realisatie van de stappen die zijn geïdentificeerd in de roadmap. Dit gebeurt volgens dezelfde pragmatische werkwijze waarmee de voorbije jaren vooruitgang is geboekt: vanuit een bottom up benadering met focus op samenwerking en efficiëntie.

De vzw CCS is niet uitgerust voor het trekken van projecten. De vzw CCS zal dus niet optreden als trekker van de projecten die bijdragen tot de realisatie van de roadmap. Om de projecten op de roadmap echt vooruit te helpen, zullen naast het overleg en de afstemming binnen vzw CCS grotere inspanningen nodig zijn die niet kunnen worden opgevangen met het budget van de vzw . Voor die projecten moet maximaal aansluiting worden gezocht bij bestaande initiatieven en beschikbare hefboomen bij de verschillende partners. De Raad van Bestuur van de vzw wijst in dit

verband op het grote belang van al dan niet financiële ondersteuning van die initiatieven, hefbomen door alle partners.

6. Inbreng vanuit de Vlaamse overheid

Specifiek voor wat betreft de inbreng vanuit de Vlaamse overheid zal het boeken van vooruitgang in de roadmap afhankelijk zijn van een blijvende constructieve inbreng vanuit en samenwerking met verschillende Vlaamse entiteiten (De Vlaamse Waterweg, Departement MOW, Agentschap MDK, VLAIO, Digitaal Vlaanderen, ...), instellingen (IMEC, VIL) en initiatieven (athumi).

Gelet op de verschuiving van de focus van (voorbereidend) studiewerk naar (opvolging van) de implementatie van de roadmap en de verdere uitbouw van het netwerk van partners, wordt geëvalueerd op welke manier en door welke profielen en expertise de bijdrage vanuit de Vlaamse overheid het best kan worden gerealiseerd.

De Vlaamse minister van Mobiliteit en Openbare Werken,

Lydia PEETERS

Bijlagen:

- 1 - Aanbevelingen Benchmark CCS 2018-2019
- 2 - Memorandum of Understanding CCS
- 3 - Roadmap CCS